

OŠ >>Jožeta Krajca<< Rakek

Partizanska cesta 28

1381 Rakek

JUDOVSSTVO

(seminarska naloga)

Državlјanska in domovinska vzgoja ter etika

Mentor:

Tjaša Prudič

Avtor:

Karmen Rebec

Unec, oktober 2011

1. UVOD

Za temo judovstvo sem se odločila, ker:

- je dobro, da poznamo čim več ver,
- da se ne norčujemo iz nekoga, ki ni enake vere kot mi zaradi naše nevednosti,
- ker se mi zdi ta tema zanimiva.

Judovstvo vam bom predstavila v šestih poglavjih. Najprej vam bom predstavila kako se je ta vera sploh začela oz. kdo jo je začel. Nato boste izvedeli kako se judje delijo (nekateri so bolj verni/tradicionalni, nekateri manj). Potem bom pisala o judovskih praznikih (katere praznike imajo, kako potekajo in kdaj so). Opisala bom tudi judovsko Sveto pismo in sinagogo (svetišče, kjer judje molijo, imajo svoje obrede). Na koncu, pa boste izvedeli še kakšno zanimivost o tej veri, ki jo prej niste vedeli.

2. JUDOVSTVO

2.1 ZAČETKI JUDOVSTVA

Ta vera se je začela pred približno 4000 leti na Bližnjem vzhodu v ljudstvu Hebrejcev. Hebrejci so za razliko od drugih ljudstev, ki so živela na tistem območju verovali le v enega boga. Začetnik te vere je bil Abraham, ki je tudi postavil temelje monoteizma (vere v enega boga).

Judovska vera je tudi osnova za nekatere druge vere, kot so na primer krščanstvo in islam, zato imajo tudi nekatere skupne osnove, kot so zapisi v Bibliji. Abraham, ki je v Bibliji tudi omenjen, je imel ženo Saro s katero nista mogla imeti otrok. Tako je Bog govoril z Abrahamom in mu rekel naj s svojo ženo zapusti Mezopotamijo in se preseli v Kanaan (Izrael), nato pa še v Egipt. Najprej je imel Abraham svojega prvega sina Isamela s Sarino služkinjo (muslimani se imajo za potomce Isamela), nato pa je imel svojega drugega sina Izaka s Saro. Izak se je poročil z Rebeko in imel dva sinova (dvojčka) Ezava in Jakoba. Ezav se je rodil prvi, a je Jakob prevaral svojega očeta, da ga je ta proglasil za prvorojenca. Ko je bil Jakob že star si je spremenil ime v Izrael, saj se je hotel pokesati svojih grehov. Zato se njegovi potomci imenujejo Izraeliti.

Za Jude je pomembno tudi to, da jih je Mojzes rešil iz Egipčanske sužnosti. Zato je za njih pomembno tudi deset božjih zapovedi (ne imej drugih bogov poleg mene, ne delaj si rezane podobe-ničesar, kar bi molil kot boga namesto mene, ne skruni imena Gospoda, svojega Boga, enega od sedmih dni sem naredil za dan počitka, pazi, da boš posvečeval sobotni dan, spoštuj očeta in mater, ne ubijaj, ne prešuštvej, ne kradi, ne govori krivega pričevanja zoper svojega bližnjega, ne želi ničesar, kar je tvojega bližnjega). Nato so se naselili v Kanaan. V obdobju 200 let je pod kraljem Davidom nastalo izraelsko kraljestvo z glavnim mestom Jeruzalemom. Naslednji kralj je bil Salamon (Davidov sin), ki je v Jeruzalemu dal zgraditi tempelj v katerega so spravili plošči z desetimi božjimi zapovedmi. Tempelj je bil nekajkrat porušen, a od njega je ostal zahodni zid, ki je znan kot zid objokovanja. Ta zid velja za najsvetejši in pomemben romarski kraj Judov. Judje tudi pričakujejo Mesijo, ki bo ponovno osvobodil svoje ljudstvo, kot kralj David. Zaradi pogostih napadov na Kanaan so se Judje začeli razseljevati po svetu.

2.2 DELITEV JUDOV

Zaradi razseljevanja po svetu Jude delimo na tri večje skupine. To so:

- REFORMIRANI JUDJE:

Verujejo v pomen Biblije, vendar jih večina vsaj deloma ne verjame v to kar je napisano. Pri obredih v sinagogi redko uporabljajo hebrejščino (uradni jezik v Izraelu). Pri obredih uporabljajo nacionalni jezik držav v katerih živijo. V sinagogi moški in ženske niso deljeni. Reformirani Judje živijo v Evropi in severni Ameriki.

- KONZERVATIVNI JUDJE:

Verujejo v tradicionalne judovske vrednote, a so bolj odprti za modern način življenja. Pri čaščenju v sinagogi ne uporabljajo stroge hebrejščine ter se oblačijo kot ostali ljudje (nejudi). Velik del konzervativnih Judov je v Evropi in severni Ameriki.

- ORTODOKSNI JUDJE:

Živijo po vzoru tradicionalnih vrednot in upoštevajo nauke Tore (pet Mojzesovih knjig). V sinagogi ženske in moški sedijo ločeno. Mešanim porokam nasprotujejo (med Judi in nejudi). Največ jih živi v Izraelu (800 000) in v vzhodni Evropi.

2.3 JUDOVSKI PRAZNIKI

- PURIM je vesel praznik s katerim se spominjajo na dan, ko jih je kraljica Estera rešila pred pobojem. Praznujejo ga marca.

- PASHA je čas, ko se Judje spominjajo rešitve iz egiptovske sužnosti. To je njihova velika noč. Praznujejo ga aprila.

- ŠAVUOT je praznik, ko se spomnijo na dan, ko jim je Bog dal postavo. Praznujejo ga marca ali aprila.

- ROŠ HAŠANA je judovsko novo leto. Praznujejo ga septembra.

- JOM KIRUP je dan molitve za odpuščanje. Praznujejo ga oktobra.
- HANUKA je družinsko praznovanje, da se je judovska vera ohranila. Praznujejo ga decembra. Hanuka je čas razvedrila, iger in sreče.
- SABAT je v tednu dan počitka. Traja od petkovega do sobotnega sončnega zahoda. Za ta praznik pripravijo vse obroke hrane vnaprej.

2.4 JUDOVSKO SVETO PISMO IN SINAGOGA

Judovsko Sveto pismo ali Tenak vsebuje 39 knjig, ki so razdeljene na tri skupine. To so:

- TORA vsebuje pet Mojzesovih knjig. Te knjige opisujejo začetke judovstva in kako jih je Mojzes rešil iz egipčanske sužnosti. V Tori je 248 zapovedi, 365 prepovedi, skupaj 613 navodil za Jude/Izraelce.

To je zvitek tore.

- PREROKI so knjige, ki opisujejo zgodovino Judov po Mojzesu, vsebujejo tudi sporočila, ki jih ljudem prinašajo preroki.
- SPISI so vse ostale knjige. Med te knjige vključujemo tudi Psalme, zbirke verskih pesmi, molitve... Te molitve še danes uporabljajo tudi kristjani.

Sinagoga je poseben prostor, kjer se Judje zbirajo k molitvi. Imenuje se tudi tempelj ali šul. Moški in ženske so po navadi ločeni. Sinagoga je razdeljena na več delov. Najpomembnejši del je omara v kateri hranijo zvitke tore, imenuje se tudi skrinja. Sredi sinagoge je tudi oder, ki se imenuje bima, od tu se bere tora. Po navadi je skrinja pokrita z zaveso, nad njo pa neprenehoma gori lučka, ki predstavlja, da je Bog vedno navzoč. V sinagogah je po navadi

tudi dvorana, kuhinja ter šolski prostori, saj se tam velikokrat zberejo vsi Judje, ki živijo v okolici.

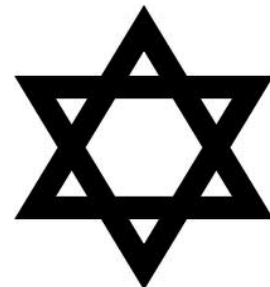
2.5 JUDOVSKI OTROCI

Ob rojstvu otrok dobi dva imena. Prvo je navadno, drugo pa je hebrejsko (dajo mu ga v spomin na kakšnega pomembnega sorodnika). Pogosti hebrejski imeni sta Moše (Mojzes) in Rivka (Rebeka).

Judovski dečki postanejo odrasli, ko dopolnijo trinajst let. Takrat postanejo bar micve. Deklice pa, ko jih dopolnijo dvanajst – postanejo bat micve. Večina družin ta dogodek slovesno praznuje. Na ta dan grejo v sinagogo, kjer slavljenec prebere odlomek iz Tore. Dokler ne postanejo odrasli, se učijo božje zapovedi (kaj je prav in kaj ni).

2.6 ZANIMIVOSTI

- Judje verujejo, da po smrti sledi večno življenje, čeprav njihova vera pove bolj malo o tem.
- Na svetu je približno 14 milijonov Judov. V ZDA jih živi skoraj polovica. V Izraelu pa jih živi 4 milijone. Skoraj 2.5 milijona jih živi v Rusiji. V Evropi je judovska vera najbolj razširjena v Franciji in v Veliki Britaniji. Nekaj jih je tudi drugje po Svetu.
- Davidova zvezda je simbol judovstva. Prikazuje povezanost.

- Jude so v zgodovini velikokrat preganjali ali celo pobijali. Tako je bilo tudi med drugo svetovno vojno, ko so morali vsi Judje, ki so živeli na nemških območjih nositi na obleki Davidovo zvezdo pobarvano z rumeno. Nato so jim vzeli še vse temeljne pravice vsakega

človeka. Ko je bilo druge svetovne vojne konec so si Judje ustanovili lastno državo Izrael. Tako je posledično tudi v zastavi Izraela Davidova zvezda.

Znak, ki so ga morali Jude nositi med drugo svetovno vojno.

- Kasneje so Davidovo zvezdo začeli risati modro, ker naj bi bilo tako primernejše. Takšna pa je zastava države Izrael.

- Simbol judovstva je tudi sedemkraki svečnik ali menorah. Razlage o tem kaj pomeni so zelo različne. Predstavljal naj bi sedem dni v tednu.

- Tako Judje molijo ob znanem zidu objokovanja v Jeruzalemu.

- Šestega septembra je evropski dan judovske kulture.

3. ZAKLJUČEK

Izdelava te seminarske naloge mi je bila zelo zanimiva in poučna. Izvedela sem veliko novih stvari, ki jih prej nisem vedela in me tudi niso toliko zanimale. Mislim, da ni prav, da so se in se še nekateri obnašajo tako grdo do kogar koli, ker ni istega mnenja kot on.

Nekaj težav sem imela pri navajanju virov. Presenetilo me je to, da imajo Judje svojo državo pa še vseeno jih živi zelo veliko drugje po svetu.

Mislim, da mi je seminarska naloga dobro uspela, saj se mi zdi zanimiva in poučna.

VIRI IN LITERATURA

- David, S. Verstva sveta, Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, 1998
- Judje (objavljeno 22. Oktober 2011), sl.wikipedia.org/wiki/Judje, (uporabljeno, 31.10.2011)
- Judje (objavljeno avgust 2005), www.ednevnik.si/entry.php?w=judovstvo&e_id=79667, (uporabljeno 2.11.2011)
- Judje, www.student-info.net/.../732935_sociologija_religije___judovstvo.d..., (uporabljeno 31.10.2011)

IZJAVA

Izjavljam, da sem nalogo izdelala samostojno. Uporabljeni pisni in elektronski viri so navedeni.
